

УДК 342.95 : 336.24.07

Клок О. В., аспірант кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
НУ «Юридична академія України ім. Я. Мудрого»

Конфлікт інтересів у діяльності посадових осіб органів доходів і зборів: особливості виникнення та врегулювання

Стаття присвячена дослідженню актуальних питань виникнення конфлікту інтересів у посадових осіб органів доходів і зборів. Розглядаються проблеми співвідношення встановлених законодавством обмежень при проходженні служби в органах доходів і зборів та виникнення конфлікту інтересів. Моделюються можливі ситуації, що призводять до конфлікту інтересів у посадових осіб органів доходів і зборів та робиться спроба їх наукового аналізу. Розглядаються проблеми притягнення посадових осіб до адміністративної відповідальності за порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів.

Ключові слова: конфлікт інтересів, орган доходів і зборів, посадові особи органів доходів і зборів, адміністративна відповідальність, адміністративне корупційне правопорушення.

Статья посвящена исследованию вопросов возникновения конфликта интересов у должностных лиц органов доходов и сборов. Рассматриваются проблемы соотношения установленных законодательством ограничений при прохождении службы в органах доходов и сборов и возникновения конфликта интересов. Моделируются возможные ситуации, приводящие к конфликту интересов у должностных лиц органов доходов и сборов и предпринимается попытка их научного анализа. Рассматриваются проблемы привлечения должностных лиц органов доходов и сборов к административной ответственности за нарушение требований относительно сообщения о конфликте интересов.

Ключевые слова: конфликт интересов, орган доходов и сборов, должностные лица органов доходов и сборов, административная ответственность, административное коррупционное правонарушение.

The article deals with the issues of conflict of interest among officials of the income and charges. The problems of correlation of the established by the current legislature restrictions while serving in customs and conflicts of interest are considered. Paper simulates possible situations that give rise to conflict of interest among officials of the income and charges and makes attempts to its scientific analysis. The problems of calling of officials of the income and charges in administrative responsibility for nondisclosure of conflicts of interest are considered.

Keywords: conflict of interest, authorities of the income and charges, officials of the income and charges, administrative responsibility, administrative corruption.

Актуальність дослідження визначається тим, що прийняття Закону України «Про заходи запобігання і протидії корупції» та доповнення Кодексу України про адміністративні правопорушення Главою 13-А, яка містить цілу низку принципово нових складів адміністративних правопорушень, поставило перед практикою низку питань стосовно застосування нових положень. Не виключенням є й проблеми відповідальності посадових осіб органів доходів і зборів за порушення обмежень щодо обіймання посад їх близькими родичами, що веде до конфлікту інтересів та неповідомлення про наявний конфлікт інтересів. Додатковим аргументом на користь актуальності окресленої проблеми є й факт набрання чинності новим Митним кодексом України від 13.03.2012 року (далі – МКУ), який принципово змінив певні положення щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Вирішення вказаних проблем вимагає доктри-

нального їх опрацювання та має велике практичне значення для правильного застосування положень чинного законодавства.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню тематики конфлікту інтересів та шляхів його врегулювання присвячені праці В.Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, Т.Е. Василевської, В.М. Гарашука, А.В. Гусева, Є.В. Додіна, О.В. Дьоміна, В. Загородної, А.В. Мазур, Д.Д. Матвєєва, М.І. Мельника, В.Я. Настюка, О.В. Ка-заченкової, С.В. Ківалова, Ю.В. Коваленко, Б.А. Кормича, С.А. Окусової, Д.В. Приймаченка, В.В. Прокопенка, С.Ю. Щєколдіна, В.С. Щєрбіна, С.Є. Чаннова, Н. Янюка. Положення робіт наведених вчених покладені в основу цієї статті. Питання ж конфлікту інтересів у посадових осіб органів доходів і зборів та відповідальності за неповідомлення про наявний конфлікт інтересів на сьогоднішній день ще не вирішувались.

Мета дослідження полягає в аналізі і прогнозуванні можливих проблемних ситуацій, пов'язаних з конфліктом інтересів, що виникають та можуть виникнути під час діяльності посадових осіб органів доходів і зборів та в розробці практичних рекомендацій щодо їх врегулювання.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні вже ні в кого не викликає заперечень той факт, що в державному управлінні неможливо позбутися конфлікту інтересів [1, 60]. При цьому конфлікт інтересів безпосередньо є одним з факторів виникнення корупції в державі [2, 395; 3, 210]. Отже вироблення єдиної концепції врегулювання конфліктів інтересів має стати пріоритетним напрямком державної політики.

З прийняттям Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2011 року нормативного закріплення здобули положення про поняття та засоби правового врегулювання конфлікту інтересів [4, 143]. Слід зазначити, що поняття конфлікту інтересів не є чимось абсолютно новим для української правової дійсності. З 1998 року воно поступово використовувалось спочатку в актах Національного банку України (постанова НБУ № 114 від 20.03.1998 року) [5], Фонду державного майна України (наказ ФДМУ № 1745 від 21.08.2000 року) [6], потім з'явилося у ст. 10 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг».

Згідно з положеннями ст. 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» від 07.04.2011 року, конфлікт інтересів – суперечність між особистими інтересами особи та її службовими повноваженнями, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих їй службових повноважень [7]. При цьому ст. 14 наведеного Закону покладає на посадових осіб органів, зазначених в пункті 1 та підпунктах «а», «б» п. 2 ч. 1 ст. 4 цього Закону, обов'язок вживати заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів та повідомляти невідкладно безпосереднього керівника про наявність конфлікту інтересів. До вказаних осіб належать і посадові особи Міністерства доходів і зборів України.

Наведені положення здобули свого подальшого розвитку в Законі України «Про державну службу», відповідно до ст. 16-1 якого у разі виникнення конфлікту інтересів під час виконання службових повноважень державний службовець зобов'язаний негайно доповісти про це своєму безпосередньому керівникові.

Безпосередній керівник державного службовця зобов'язаний вжити всіх необхідних заходів, спрямованих на запобігання конфлікту інтересів, шляхом доручення виконання відповідного службового завдання іншому державному службовцю, особистого виконання службового завдання чи в інший спосіб, передбачений законодавством [8].

Чинне законодавство передбачає і певний перелік обмежень для посадових осіб, дотримання яких має запобігти виникненню конфлікту інтересів. Стосовно посадових осіб органів доходів і зборів такі обмеження встановлені у ст. 572 МКУ, відповідно до ч. 2 якої останні не можуть обіймати посади, перебування на яких передбачає прийняття рішень з питань діяльності підприємств, контроль за діяльністю яких відповідно до розділу XV цього Кодексу покладено на митні органи, а також службові зносини з такими підприємствами, якщо у штаті цих підприємств перебувають близькі родичі зазначених посадових осіб [9].

Розділ XV МКУ, зокрема, передбачає наступні види діяльності, контроль за якими здійснюється органами доходів і зборів:

- 1) митна брокерська діяльність;
- 2) відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі;
- 3) відкриття та експлуатація митного складу;
- 4) відкриття та експлуатація вільної митної зони комерційного або сервісного типу;
- 5) відкриття та експлуатація складу тимчасового зберігання;
- 6) відкриття та експлуатація вантажного митного комплексу.

Дотримання цих обмежень, на думку законодавця, здатне призвести до запобігання виникненню конфлікту інтересів. Втім, у практичній діяльності виникає значна кількість питань щодо застосування наведених положень. Зокрема, чи завжди недотримання передбачених ст. 572 МКУ обмежень автоматично веде до виникнення конфлікту інтересів? Зайняття яких посад у підконтрольних підприємствах близькими родичами посадових осіб митних органів веде до виникнення конфлікту інтересів? Чи має наставати відповідальність за порушення передбачених ст. 572 МКУ обмежень і яка саме? Як кваліфікувати дії посадової особи органу доходів і зборів, що не повідомила безпосереднього керівника про наявний в неї конфлікт інтересів? Спробуємо відповісти на окреслені питання.

В першу чергу, слід зазначити, що єдиним можливим порушенням ст. 14 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» є не виникнення конфлікту інтересів, а **неповідомлення посадовою особою** невідкладно свого безпосереднього керівника про наявність такого конфлікту. Таке діяння тягне за собою адміністративну відповідальність за ст. 172-7 КУпАП. Підставою відповідальності за ст. 172-7 КУпАП є не факт наявності конфлікту інтересів, а факт **неповідомлення** посадовою особою свого керівника про його наявність [10, 91].

По-друге, положення ч. 2 статті 572 МКУ слід розуміти як такі, що обмежують право посадових осіб органів доходів і зборів на обіймання посад, пов'язаних з прийняттям рішень та іншими службовими стосунками з підконтрольними органам доходів і зборів підприємствами, у штаті яких перебувають близькі родичі цих посадових осіб з метою запобігання виникненню конфлікту інтересів.

Перебування близьких родичів у штаті підприємств слід розуміти як перебування у трудових відносинах з підконтрольним підприємством на підставі тру-

договору, контракту з внесенням запису про виконувану роботу у трудову книжку. Виконання певних функцій на підприємстві за цивільно-правовими договорами (наприклад, підяду) не означає перебування у штаті підприємства.

Таким чином, у всіх випадках, коли близький родич перебуває у штаті підконтрольного підприємства, формально наявний факт порушення обмеження, пов'язаного зі службою в органах доходів і зборів .

По-третє, як зазначалося, обмеження, передбачені ч. 2 ст. 572 МКУ, встановлені з метою запобігання конфлікту інтересів, а його формальне порушення само по собі ще не свідчить про наявність конфлікту інтересів. Конфлікт інтересів є суперечністю між особистими інтересами і інтересами служби. Отже, якщо формальне порушення обмеження не призвело до такої суперечності, то конфлікт інтересів відсутній. При цьому конфлікт інтересів виникає внаслідок безпосереднього зіткнення особистих інтересів особи з інтересами служби, що може стати наслідком не лише порушення обмежень, пов'язаних зі службою в органах доходів і зборів.

Тепер спробуємо змодельювати можливі проблемні ситуації, які можуть мати місце у діяльності органів доходів і зборів та навести пропозиції з їх правової оцінки.

1. Поширеними є ситуації, коли близький родич посадової особи органу доходів і зборів перебуває в штаті підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність та виконує у ньому функції декларанта (здійснює декларування тільки від імені підприємства в якому працює). В цьому випадку порушення обмежень, встановлених ст. 572 МКУ відсутні. Обмеження розповсюджується лише на перебування близьких родичів у штаті підприємств, контроль за діяльністю яких відповідно до розділу XV цього Кодексу покладено на органи доходів і зборів. Перелік таких видів діяльності міститься у ст. 404 МКУ, і якщо підприємство не здійснює жоден з передбачених видів діяльності, то вести мову про наявність порушення посадовою особою органів доходів і зборів положень ст. 572 МКУ неможливо.

Втім, в цьому випадку можлива наявність конфлікту інтересів. Якщо до службових обов'язків посадової особи органу доходів і зборів входить здійснення митного контролю, виконання митних формальностей тощо, під час яких посадова особа має безпосередньо взаємодіяти зі своїм близьким родичем, що здійснює функції декларанта, то наявний потенційний конфлікт інтересів. У цьому випадку, неповідомлення про цей конфлікт інтересів є порушенням вимог ст. 14 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», а посадова особа, винна у вчиненні цього корупційного адміністративного правопорушення може бути притягнута до відповідальності за ст. 172-7 КУпАП.

2. Якщо близькі родичі посадової особи органу доходів і зборів перебувають в штаті підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, що не здійснює підконтрольних органам доходів і зборів видів діяльності, і виконують роботу, що не пов'язана зі здійсненням організаційно-розпорядчих повноважень чи представництвом інтересів цього підприємства в органі доходів і зборів (технічні працівники, робітники, завідувачі складом, бухгалтери), то порушення обмежень, встановлених ст. 572 МКУ відсутні.

Так само відсутній в цьому випадку і конфлікт інтересів. Оскільки посадова особа органу доходів і зборів у своїй діяльності в ніякому відношенні з близь-

ким родичем не перебуває, то й суперечності між особистими і службовими інтересами не виникає.

3. Якщо ж близький родич посадової особи органу доходів і зборів працює на посаді керівника структурного підрозділу підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, то конфлікт інтересів відсутній у випадку, якщо структурний підрозділ не здійснює діяльність, що підпадає під ознаки зовнішньоекономічної та керівнику цього підрозділу статутом підприємства чи положенням про філію чи представництво не надано повноважень з представництва інтересів підприємства (його структурного підрозділу) в органах доходів і зборів.

4. Окремого розгляду заслуговують випадки перебування близького родича посадової особи органу доходів і зборів в штаті підприємства, яке здійснює діяльність, передбачену розділом XV МКУ. Якщо близький родич посадової особи органу доходів і зборів перебуває в штаті підприємства митного брокера (поза залежністю від того, яку роботу він виконує), то порушення вимог ст. 572 МКУ наявне. Митна брокерська діяльність передбачена в ст. 404 МКУ, як така, контроль за провадженням якої здійснюється органами доходів і зборів. Виходячи з дослісного аналізу положень ч. 2 ст. 572 МКУ, закон, при встановленні обмеження щодо перебування на посадах посадових осіб органів доходів і зборів, не проводить жодної різниці при визначенні того, яку саме роботу виконує близький родич посадової особи органу доходів і зборів в штаті підконтрольного підприємства. Втім, таке порушення обмеження ще саме по собі не призводить до конфлікту інтересів, а отже саме по собі не є підставою для притягнення посадових осіб органів доходів і зборів до адміністративної відповідальності. Щодо наявності конфлікту інтересів можливі різні випадки в залежності від того, яку роботу виконує близький родич посадової особи органу доходів і зборів у підконтрольному підприємстві. Розглянемо ці випадки на прикладі підприємства митного брокера.

А. Якщо близький родич посадової особи органу доходів і зборів перебуває у штаті підприємства митного брокера, має кваліфікаційне посвідчення представника митного брокера та здійснює митне оформлення чи представляє інтереси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в тому ж органі доходів і зборів (його підрозділі), в якому працює посадова особа органу доходів і зборів — його родич, то конфлікт інтересів наявний. Неповідомлення посадовою особою органу доходів і зборів про цей конфлікт інтересів є порушенням ст. 14 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» та тягне відповідальність, передбачену ст. 172-7 КУпАП.

Б. Якщо близький родич посадової особи органу доходів і зборів перебуває у штаті підприємства-митного брокера, не має кваліфікаційного посвідчення представника митного брокера та не уповноважений на будь-які службові відносини з органом доходів і зборів, то конфлікт інтересів відсутній. Суперечності між особистими і службовими інтересами посадової особи органу доходів і зборів не виникає, оскільки він при здійсненні своєї службової діяльності не пересікається з близьким родичем. При цьому близький родич може здійснювати у штаті підприємства-митного брокера будь-яку роботу, яка не пов'язана зі здійсненням організаційно-розпорядчих функцій та представництвом суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності чи самого підприємства-митного брокера в

органі доходів і зборів, в якому працює посадова особа органу доходів і зборів – його родич.

В. Якщо близький родич посадової особи органу доходів і зборів перебуває у штаті підприємства-митного брокера, має кваліфікаційне посвідчення представника митного брокера та здійснює митне оформлення чи представляє інтереси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в іншому органі доходів і зборів (його підрозділі) ніж той, в якому посадова особа органу доходів і зборів – його родич, то конфлікт інтересів відсутній.

При цьому слід зауважити, що якщо посадова особа органу доходів і зборів працює на посаді начальника чи заступника начальника митниці, то конфлікт інтересів відсутній лише у випадках, якщо його близький родич не здійснює митне оформлення чи представництво суб'єктів зовнішньоекономічної економічної діяльності на жодному з митних постів, що входять в якості відокремлених підрозділів до складу цієї митниці. Аналогічною є й судова практика з наведеного питання (див. постанову Івано-Франківського міського суду від 02 квітня 2012 року у справі № 0907/4159/2012; постанову Апеляційного суду Івано-Франківської області від 27 квітня 2012 року у справі № 0907/4159/2012).

Г. Якщо близький родич посадової особи органу доходів і зборів працює на посаді керівника підприємства-митного брокера чи керівника підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, то конфлікт інтересів наявний. Керівник підприємства здійснює організаційно-розпорядчі повноваження та представляє інтереси підприємства у зносинах, в тому числі й з державними органами, до яких належать органи доходів і зборів. Неповідомлення про цей конфлікт інтересів є порушенням вимог ст. 14 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», а посадова особа, винна у вчиненні цього корупційного адміністративного правопорушення, може бути притягнута до відповідальності за ст. 172-7 КУпАП.

Д. Якщо близький родич посадової особи органу доходів і зборів є засновником (учасником) підприємства-митного брокера чи підприємства, яке здійснює іншу зовнішньоекономічну діяльність, то конфлікт інтересів у цьому випадку відсутній. Володіння корпоративними правами згідно з ч. 2 ст. 167 Господарського Кодексу України не вважається підприємництвом. Засновники (учасники) підприємств не здійснюють управління поточною діяльністю цих підприємств у разі, якщо не обіймають відповідні посади керівників у штаті підприємства. А отже, неповідомлення посадовою особою органу доходів і зборів про близького родича, який є засновником (учасником) підприємства-митного брокера, чи підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність не є порушенням положень ст. 14 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» та не тягне за собою адміністративну відповідальність за ст. 172-7 КУпАП.

Підставою адміністративної відповідальності є вчинення особою адміністративного правопорушення. Часом вчинення адміністративного правопорушення є час вчинення передбаченої законом протиправної дії чи бездіяльності. Відповідальність за порушення ст. 14 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» передбачена у ст. 172-7 КУпАП, відповідно до якої адміністративним правопорушенням є неповідомлення особою безпосереднього керівника у випадках, передбачених законом, про наявність конфлікту інтересів. Це

правопорушення вважається вчиненим з моменту вчинення бездіяльності – неповідомлення. Коли у посадової особи з'явився обов'язок повідомити про наявність конфлікту інтересів, а вона його не виконала, тоді адміністративне правопорушення, передбачене ст. 172-7 КУпАП вважається вже вчиненим. Будь-які подальші дії стосовно врегулювання конфлікту інтересів чи повідомлення керівника про його наявність під час службового розслідування не анулюють порушення. Навіть якщо з часом відпали умови, за яких виник конфлікт інтересів, але особа під час його існування не повідомила керівника про наявність такого конфлікту, то все одно наявне правопорушення, передбачене ст. 172-7 КУпАП.

Аналогічної позиції притримується і судова практика. Так, Івано-Франківський міський суд у постанові від 02 квітня 2012 року у справі № 0907/4159/2012 притягнув до відповідальності за ст. 172-7 КУпАП заступника начальника Івано-Франківської митниці, син якого певний час працював на посаді декларанта у підприємстві-митному брокері, яке займалось оформленням декларацій суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, хоча на час розгляду справи, його син вже перейшов на посаду менеджера, не пов'язану зі співпрацею з митницею. Таке рішення слід визнати абсолютно вірним.

Висновки. Таким чином, хоча обмеження, передбачені ч. 2 ст. 572 МКУ, встановлені з метою запобігання конфлікту інтересів, їх порушення далеко не завжди свідчить про наявність конфлікту інтересів. Зважаючи на те, що конфліктом інтересів є, в першу чергу, суперечність між особистими інтересами та інтересами служби, при вирішенні питання про наявність конфлікту інтересів слід в першу чергу звертати увагу не на наявність порушення, а на виникнення згаданої суперечності. Конфлікт інтересів може виникнути і за відсутності порушення обмежень, встановлених в ч. 2 ст. 572 МКУ.

Виникнення конфлікту інтересів саме по собі також ще не зумовлює відповідальності посадової особи органу доходів і зборів, втім покладає на неї обов'язок невідкладно повідомити про вказану суперечність безпосереднього керівника. Лише порушення цього обов'язку, тобто неповідомлення своєчасно безпосереднього керівника про наявний конфлікт інтересів, є підставою для притягнення до відповідальності посадових осіб органів доходів і зборів, що допустили вказане порушення. Саме такий підхід, на нашу думку, здатний сприяти реалізації принципу справедливості та законності при притягненні осіб до відповідальності за ст. 172-7 КУпАП та має бути сприйнятий судовою практикою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Василевська Т. Конфлікт інтересів як проблема етики державного службовця / Т. Василевська // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2007. – 3. – С. 58 – 66.
2. Чаукин И.С. Конфликт интересов в системе правовой регламентации отношений в области государственной службы и противодействия коррупции / И.С. Чаукин // Юридические записки / Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2010. – Вып. 23. – С. 395 – 400.
3. Чаукин И. С. Конфликт интересов на государственной гражданской службе / И.С. Чаукин // Вестник Воронежского государственного университета : науч. журн. / Воронежский государственный университет. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 2010. – № 2 (9). – С. 206 – 210.
4. Янюк Н. Конфлікт інтересів як причина корупції на публічній службі: правові засоби запобігання і протидії / Н. Янюк // Вісник Львівського Університету. Серія юридична. / Львівський національний

університет ім. І. Франка. — Л.: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2012. — Вип. 55. — С. 139 — 146.

5. Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України: постанова НБУ від 20.03.1998 року № 114. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0548500-98>

6. Про затвердження Положення про порядок здійснення конкурсного відбору радників для підготовки та проведення конкурентних способів продажу об'єктів приватизації: наказ ФДМУ від 21.08.2000 року № 1745. — [Електронний ресурс] — Режим доступу - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0590-00>

7. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 № 3206-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 40. — С. 1750.

8. Про державну службу: Закону України від 16.12.1993 року № 3723-XII. — [Електронний ресурс] — Режим доступу — <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>

9. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2012. — № 44-45, № 46-47, № 48. — Ст. 552.

10. Загородня В. Правові засоби попередження та врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі / В. Загородня // Підприємництво, господарство і право. — 2012. — № 8. — С. 90 — 93.

УДК 35.078.3

Ніканорова О. В., доцент кафедри права Львівського інституту МАУП

Особливості правовідносин, що пов'язані зі здійсненням контролю

У статті висвітлено державний контроль як складову державного управління, що є одним з основних засобів забезпечення законності в Україні, а також митний контроль як виконавчо-розпорядницьку функцію держави, що здійснюється спеціально уповноваженими державними органами.

Ключові слова: правовідносини, контроль, державний контроль, митний контроль, державне управління, митно-адміністративні правовідносини.

В статье рассматривается государственный контроль как составная часть государственного управления, который является одним из основных способов обеспечения законности в Украине, а также таможенный контроль как исполнительно-розпорядительную функцию государства, которая обеспечивается специально уполномоченными государственными органами.

Ключевые слова: правоотношения, контроль, государственный контроль, таможенный контроль, государственное управление, таможенно-административные правоотношения.

The article deals with the state control as a component of public administration, which is one of the main means of law enforcement in Ukraine, as well as customs control as executive and dispositive function of the state, which is carried out by specially authorized public agencies.

Key words: legal relationships, control, state control, customs control, public administration, customs and administrative legal relationships.

Постановка проблеми. Питання про сутність та особливості правових відносин належить до найбільш складних і дискусійних у юридичній науці. Це пояснюється тим, що ця проблема є однією з визначальних для теорії права,